

42.

Traktat Handlowy i Nawigacyjny

pomiędzy Polską a Japonją podpisany w Warszawie dnia 7 grudnia 1922 r. (Ratyfikowany zgodnie z ustawą z dnia 1 kwietnia 1924 r.—Dz. U. R. P. № 36 poz. 376).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,**

Wszem wobec i każdemu z osobna komu o tem wie-
dzieć należy, wiadomem czynimy:

W dniu siódmym grudnia tysiąc dziewięćset
dwudziestego drugiego roku, w Warszawie, został
podpisany Traktat Handlowy i Nawigacyjny pomiędzy
Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Cesar-
stwa Japonji, o następującem brzmieniu dosłownem:

Przekład.

TRAKTAT HANDLOWY I NAWIGACYJNY
pomiędzy
POLSKĄ a JAPONJĄ.

Naczelnik Państwa Polskiego i Jego Cesarska
Mość Cesarz Japonji, pragnąc wzmocnić stosunki
przyjaźni i zgody, które istnieją szczęśliwie pomiędzy
obydwoma narodami, oraz ułatwić i rozwinąć ich

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE

**NOUS, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI
PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE**

à tous ceux, qui ces présentes Lettres verront,
Salut:

Un Traité de Commerce et de Navigation ayant
été signé entre le Gouvernement de la République
Polonaise et le Gouvernement de l'Empire du Japon
à Varsovie, le sept Décembre mil neuf cent vingt
deux, Traité, dont la teneur suit:

TREATY OF COMMERCE AND NAVIGATION
between
JAPAN and POLAND

The Chief of the Polish State and his Majesty
the Emperor of Japan, being desirous to strengthen
the relations of amity and good understanding which
happily exist between the two nations and to faci-

wzajemne stosunki handlowe, postanowili zawrzeć w tym celu Traktat Handlowy i Nawigacyjny i mianowali w tym celu swych Pełnomocników:

Naczelnik Państwa Polskiego — Gabryela NARUTOWICZA, Ministra Spraw Zagranicznych i Dra Henryka STRASBURGERA, p. o. Ministra Przemysłu i Handlu, zaś

Jego Cesarska Mość Cesarz Japoński — p. Toshitsune KAWAKAMI, JUSHII, Członka Cesarskiego Orderu Świętego Skarbu III klasy, Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego Jego Cesarskiej Mości w siedzibie Rządu Rzeczypospolitej Polskiej,

którzy, po zakomunikowaniu sobie wzajemnie swych odnośnych pełnomocnictw, uznanych za będące w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

Art. 1.

Poddani lub obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron będą mieli zupełną swobodę wstępu i przebywania na terytorjach drugiej i stosując się do ustaw krajowych,

1. będą we wszystkim, co odnosi się do podróży i zamieszkiwania, postawieni pod każdym względem narówni z krajowymi poddanymi lub obywatelami;

2. będą mieli prawo, narówni z krajowymi poddanymi i obywatelami, wykonywać swój handel lub przemysł i uprawiać handel wszystkimi rodzajami towarów legalnego handlu, bądź osobiście, bądź przez agentów, sami lub w spółkach z cudzoziemcami lub krajowymi poddanymi lub obywatelami;

3. będą we wszystkim, co odnosi się do wykonywania ich zajęć, zawodów, profesyj i studiów dla wykształcenia, postawieni pod każdym względem narówni z poddanymi lub obywatelami państwa najbardziej uprzywilejowanego;

4. będą mogli wynajmować i zajmować domy, fabryki, magazyny, sklepy i lokale, które mogą im być potrzebne, oraz dzierżawić ziemię dla celów zamieszkiwania, handlowych, przemysłowych lub innych legalnych celów w taki sam sposób, jak krajowi poddani lub obywatele;

5. będą mieli pod warunkiem wzajemności zupełną swobodę nabywania i posiadania wszelkiego rodzaju własności ruchomej lub nieruchomości, jaką ustawy krajowe pozwalają lub pozwolą nabywać i posiadać poddanym lub obywatelom każdego innego obcego kraju, stosując się zawsze do warunków i ograniczeń, przepisanych przez powyższe ustawy. Będą mogli rozporządzać nią w drodze sprzedaży, wymiany, darowizny, małżeństwa, testamentu lub w jakikolwiek inny sposób na tych samych warunkach, które są lub będą ustalone w stosunku do krajowych poddanych lub obywateli. Będą również mogli, stosując się do ustaw krajowych, wywozić wartości pochodzące ze sprzedaży swej własności oraz swych dóbr wogóle, nie podlegając jako cudzoziemcy innym lub wyższym opłatom od tych, którym krajowi poddani lub obywatele podlegaliby w podobnych okolicznościach;

litate and extend their reciprocal commercial relations, have resolved to conclude a Treaty of Commerce and Navigation for that purpose, and to that end have named their Plenipotentiaries, that is to say:

The Chief of the Polish State, Mr. Gabriel NARUTOWICZ, Minister of Foreign Affairs and Dr. Henryk STRASBURGER, Acting Minister of Industry and Commerce; and

His Majesty the Emperor of Japan, Toshitsune KAWAKAMI, Jushii, a member of the third class of the Imperial order of the Sacred Treasure, His Imperial Majesty's Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary at the seat of the Government of the Polish Republic;

Who after having communicated to each other their respective Full Powers, found to be in good and due form, have agreed upon the following articles:

Article 1.

The subjects or citizens of each of the High Contracting Parties shall have full liberty to enter and sojourn in the territories of the other, and, conforming themselves to the laws of the country,

1. Shall, in all that relates to travel and residence, be placed in all respects on the same footing as native subjects or citizens.

2. They shall have the right, equally with native subjects or citizens, to carry on their commerce and manufacture, and to trade in all kinds of merchandise of lawful commerce, either in person or by agents singly or in partnerships with foreigners or native subjects or citizens.

3. They shall in all that relates to the pursuit of their industries, callings, professions, and educational studies be placed in all respects on the same footing as the subjects or citizens of the most favoured nation.

4. They shall be permitted to hire and occupy houses, manufactories, warehouses, shops, and premises which may be necessary for them, and to lease land for residential, commercial, industrial, and other lawful purposes, in the same manner as native subjects or citizens.

5. They shall, on condition of reciprocity, be at full liberty to acquire and possess every description of property, movable or immovable, which the laws of the country permit or shall permit the subjects or citizens of any other foreign country to acquire and possess, subjects always to the conditions and limitations proscribed in such laws. They may dispose of the same by sale, exchange, gift, marriage, testament, or in any other manner, under the same conditions which are or shall be established with regard to native subjects or citizens. They shall also be permitted, on compliance with the laws of the country, freely to export the proceeds of the sale of their property and their goods in general without being subjected as foreigners to other or higher duties than those to which subjects or citizens of the country would be liable under similar circumstances.

6. będą korzystali ze stałej i zupełnej ochrony i bezpieczeństwa co do swych osób i swej własności, będą mieli wolny i łatwy dostęp do sądów i innych trybunałów dla dochodzenia i obrony swych roszczeń i praw i będą mieli zupełną swobodę, narówni z krajowymi poddanymi lub obywatelami, wyboru i posługiwania się prawnikami i adwokatami dla reprezentowania ich przed takimi sądami i trybunałami; i wogóle będą mieli pod warunkiem wzajemności, te same prawa i przywileje, co krajowi poddani lub obywatele we wszystkim co dotyczy wymiaru sprawiedliwości;

7. nie będą obowiązani do płacenia podatków, opłat, ciężarów lub świadczeń jakiegokolwiek rodzaju innych lub wyższych od tych, które są lub mogłyby być uiszczane przez krajowych poddanych lub obywateli lub poddanych lub obywateli państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Art. 2.

Poddani lub obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron na terytorjach drugiej będą wolni od wszelkiej przymusowej służby wojskowej, czy to w armji lądowej, morskiej, łącznie z armją powietrzną, w straży obywatelskiej czy też w milicji, i od wszelkich świadczeń nałożonych zamiast służby osobistej.

Co do pożyczek przymusowych oraz rekwizycji i kontrybucyj wojskowych, to poddani lub obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron będą na terytorjach drugiej korzystali z tych samych przywilejów, uprawnień i ulg, które mogą obecnie lub w przyszłości być przyznane poddanym lub obywatelom państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Art. 3.

Mieszkania, magazyny, fabryki i sklepy poddanych lub obywateli każdej z Wysokich Układających się Stron na terytorjum drugiej i wszelkie przynależne do nich pomieszczenia, używane dla celów legalnych, będą uznawane. Nie będzie wolno przystępować w nich do rewizyj, śledztw, albo poszukiwań, jak również do badania i kontroli ksiąg, papierów lub rachunków z wyjątkiem, na warunkach i w formie przepisanej ustawowo dla krajowych poddanych lub obywateli.

Art. 4.

Pomiędzy terytorjami obydwu Wysokich Układających się Stron będzie istniała wzajemna swoboda handlu i żeglugi.

Art. 5.

Artykuły, stanowiące produkty naturalne lub przemysłowe terytorjów jednej z Wysokich Układających się Stron przy przywozie na terytorja drugiej, z jakiegokolwiek miejsca przybywające, będą korzystały z najniższych stawek celnych, jakie stosowane są do podobnych artykułów jakiegokolwiek innego obcego pochodzenia.

Art. 6.

Żaden zakaz lub ograniczenie jakiegokolwiek rodzaju nie będą utrzymywane lub wprowadzane

6. They shall enjoy constant and complete protection and security for their persons and property; shall have free and easy access to the Courts of Justice and other tribunals in pursuit and defence of their claims and rights; and shall have full liberty, equally with native subjects or citizens, to choose and employ lawyers and advocates to represent them before such Courts and tribunals; and generally shall have on condition of reciprocity the same rights and privileges as native subjects or citizens in all that concerns the administration of justice.

7. They shall not be compelled to pay taxes, fees, charges, or contributions of any kind whatever, other or higher than those which are or may be paid by native subjects or citizens or the subjects or citizens of the most favoured nation.

Art. 2.

The subjects or citizens of each of the High Contracting Parties in the territories of the other shall be exempted from all compulsory military services, whether in the army, navy, including air forces, national guard, or militia and from all contributions imposed in lieu of personal service.

In regard to forced loans and military requisitions or contributions the subjects or citizens of each of the High Contracting Parties shall in the territories of the other enjoy the same privileges, immunities and exemptions as may now or may hereafter be granted to the subjects or citizens of the most favoured nation.

Art. 3.

The dwellings, warehouses, manufactories, and shops of the subjects or citizens of each of the High Contracting Parties in the territories of the other, and all premises appertaining thereto used for lawful purposes, shall be respected. It shall not be allowable to proceed to make a domiciliary visit to, or a search of, any such buildings and premises, or to examine or inspect books, papers, or accounts, except under the conditions and with the forms prescribed by the laws for native subjects or citizens.

Art. 4.

There shall be between the territories of the two High Contracting Parties reciprocal freedom of commerce and navigation.

Art. 5.

Articles, the produce or manufacture of the territories of one High Contracting Party, upon importation into the territories of the other, from whatever place arriving, shall enjoy the lowest rates of customs duty applicable to similar articles of any other foreign origin.

Art. 6.

No prohibition or restriction of any kind whatever shall be maintained or imposed on the import

przy przywozie lub wywozie jakiegokolwiek artykułu, produktu naturalnego lub przemysłowego terytorjów każdej z Wysokich Układających się Stron z terytorjów lub na terytorja drugiej, z jakiegokolwiek miejsca on przychodzi, któreby zarówno nie rozciągały się na podobny artykuł przywożony z jakiegokolwiek bądź lub wywożony do jakiegokolwiek bądź innego kraju.

Postanowienie to nie stosuje się:

- 1) do artykułów, stanowiących monopol państwowy;
- 2) do ograniczeń lub zakazów sanitarnych lub innych, spowodowanych dążeniem do zapewnienia bezpieczeństwa Państwa, poszczególnych jednostek albo też zwierząt lub roślin.

Art. 7.

Produkty naturalne lub przemysłowe terytorjów jednej z Wysokich Układających się Stron wywożone do terytorjów drugiej, nie będą podlegały przy wywozie opłatom innym lub wyższym niż uiszczane za podobne artykuły, wywożone do jakiegokolwiek innego obcego kraju.

Art. 8.

Wysokie Układające się Strony przyznają sobie wzajemnie wolność tranzytu dla osób, okrętów, wagonów osobowych i towarowych zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

Artykuły, stanowiące produkty naturalne lub przemysłowe terytorjów jednej z Wysokich Układających się Stron, przechodzące tranzytem przez terytorja drugiej, będą wzajemnie zwolnione od wszelkich opłat tranzytowych bez względu na to, czy są one przewożone bezpośrednio, czy też w czasie tranzytu są wyładowywane, składowane lub przeładowywane.

Art. 9.

Żadne opłaty wewnętrzne, pobierane na rzecz Państwa, władz lokalnych, lub korporacji, które obciążają lub mogłyby obciążać produkcję, wyrób lub konsumpcję jakiegokolwiek artykułu na terytorjach którejkolwiek z Wysokich Układających się Stron, nie będą z jakiegokolwiek powodu wyższe lub uciążliwsze dla artykułów, stanowiących produkty naturalne lub przemysłowe terytorjów drugiej, niż dla podobnych artykułów pochodzenia krajowego.

Produkty naturalne lub przemysłowe terytorjów którejkolwiek z Wysokich Układających się Stron, przywożone na terytorja drugiej, a przeznaczone do złożenia na skład lub do tranzytu, nie będą podlegały żadnej opłacie wewnętrznej.

Art. 10.

Kupcy i przemysłowcy, poddani lub obywatele jednej z Wysokich Układających się Stron, jak również kupcy i przemysłowcy, zamieszkałi i wykonywający swój handel lub przemysł na terytorjach tej Strony, bądź mogli na terytorjach drugiej, bądź osobiście, bądź za pomocą komiwojażerów, czynić zakupy lub zbierać zamówienia z próbkami lub bez, a tacy kupcy, przemysłowcy i ich komiwojażerowie, czyniący zakupy lub zbierający zamówienia, będą korzystali w spra-

or export of any article, the produce or manufacture of the territories of either of the High Contracting Parties, into or from the territories of the other, from whatever place arriving which shall not equally extend to the like article imported from or exported to any other country.

This provision is not applicable:

- I. To articles which constitute a State monopoly,
- II. To sanitary or other restrictions or prohibitions occasioned by the desirability of securing the safety of the State, of individuals, or of animals or plants.

Art. 7.

Articles, the produce or manufacture of the territories of one of the High Contracting Parties, exported to the territories of the other, shall not be subjected on export to other or higher charges than those paid on the like articles exported to any other foreign country.

Art. 8.

The High Contracting Parties grant reciprocally freedom of transit to persons, vessels, goods, carriages and wagons in conformity with the laws of the country.

Articles, the produce or manufacture of the territories of one of the High Contracting Parties, passing in transit through the territories of the other, shall be reciprocally free from all transit duties, whether they pass direct, or whether during transit they are unloaded, warehoused, and reloaded.

Art. 9.

No internal duties levied for the benefit of the State, local authorities, or corporations which affect, or may affect, the production, manufacture, or consumption of any article in the territories of either of the High Contracting Parties shall for any reason be a higher or more burdensome charge on articles, the produce or manufacture of the territories of the other, than on similar articles of native origin.

The produce or manufacture of the territories of either of the High Contracting Parties imported into the territories of the other and intended for warehousing or transit, shall not be subjected to any internal duty.

Art. 10.

Merchants and manufacturers, subjects or citizens of one of the High Contracting Parties, as well as merchants and manufacturers domiciled and exercising their commerce and industries in the territories of such party, may, in the territories of the other, either personally or by means of commercial travellers, make purchases or collect orders, with or without samples, and such merchants, manufacturers, and their commercial travellers, while so making

wie opodatkowania i ułatwień z traktowania przyszanego państwu najbardziej uprzywilejowanemu.

Towary, przywożone jako próbki dla celów wyżej wymienionych, będą w każdym kraju czasowo dopuszczane ze zwolnieniem od cła, stosownie do przepisów celnych i formalności, ustalonych w celu zapewnienia ich powrotnego wywozu lub zapłaty przepisanego cła w razie nieuszkodzenia powrotnego wywozu w przeciągu czasu ustawowo dozwolonego. Jednak powyższy przywilej nie rozciąga się na artykuły, które ze względu na swoją ilość lub wartość, nie mogą być uważane za próbki, lub których tożsamość, ze względu na ich naturę, nie może być przywróconym wywozie skonstatowana. Rozstrzygnięcie kwestji kwalifikacji próbek do bezcłowego dopuszczenia należy we wszystkich wypadkach wyłącznie do właściwych władz miejsc, gdzie dokonywany jest przewóz.

Art. 11.

Spółki akcyjne i inne handlowe, przemysłowe i finansowe spółki i stowarzyszenia, włączając spółki ubezpieczeniowe, domicylowane na terytorjach jednej z Wysokich Układających się Stron i istniejące legalnie zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem tej Strony, będą uznane za istniejące legalnie na terytorjach drugiej i uprawnione do występowania w sądach jako pozywające lub pozwane, stosując się do ustaw tej Strony.

Dopuszczenie ich do wykonywania ich przemysłu lub handlu, jak również do nabywania własności na terytorjum drugiej Strony będzie zawisłem od ustaw i rozporządzeń krajowych.

Odnośnie do korzystania z praw, Rząd Polski zobowiązuje się wszelako, pod warunkiem wzajemności, przyznać spółkom japońskim, założonym w Polsce, traktowanie przyszanego państwu najbardziej uprzywilejowanemu, o ile takie traktowanie przyszanego zostanie jakimkolwiek innemu krajowi, niegraniczającemu z Polską.

Art. 12.

Każda z Wysokich Układających się Stron zezwalać będzie na przywóz lub wywóz wszelkich towarów, które mogą być legalnie przywiezione lub wywiezione, jak również na przewóz osób z ich lub do ich odnośnych terytorjów na statkach drugiej; a takie statki, ich ładunek i pasażerowie korzystać będą z tych samych przywilejów i nie będą podlegały żadnym innym lub wyższym opłatom lub ciężarom, jak statki krajowe i ich ładunek i pasażerowie.

Art. 13.

We wszystkim, co dotyczy postoju, ładowania i wyładowywania statków w portach, dokach, przystaniach i zatokach Wysokich Układających się Stron, żadna Strona nie przyzna statkom krajowym żadnych przywilejów lub ułatwień, któreby nie były zarówno w tych samych wypadkach przyszanego statkom drugiego kraju; zamiarem bowiem Wysokich Układających się Stron jest pod tym względem, aby także

purchases and collecting orders, shall, in the matter of taxation and facilities, enjoy the most-favoured-nation treatment.

Articles imported as samples for the purposes above mentioned shall, in each country, be temporarily admitted free of duty on compliance with the Customs regulations and formalities established to assure their re-exportation or the payment of the prescribed customs duties if not re-exported within the period allowed by law. But the foregoing privilege shall not extend to articles which, owing to their quantity or value, cannot be considered as samples, or which, owing to their nature, could not be identified upon re-exportation. The determination of the question of the qualification of samples for duty-free admission rests in all cases exclusively with the competent authorities of the place where the importation is effected.

Art. 11.

Joint stock companies and other commercial, industrial and financial companies and associations including insurance company domiciled in the territories of one of the High Contracting Parties and having legal existence according to the laws in force of such Party shall be recognised as having legal existence in the territories of the other and authorised to appear in Court as plaintiffs and defendants according to the laws of that other Party.

Their admission to the pursuit of their industry or their commerce as well as to acquisition of property in the territories of the other Party, shall be dependent upon the laws and ordinances of the country.

With regard to the enjoyment of rights the Polish Government undertakes however to grant, on condition of reciprocity, to the Japanese companies established in Poland the most favoured nation treatment provided that this treatment should be granted to any other country which is not contiguous to Poland.

Art. 12.

Each of the High Contracting Parties shall permit the importation or exportation of all merchandise which may be legally imported or exported, and also the carriage of passengers from or to their respective territories, upon the vessels of the other; and such vessels, their cargoes and passengers shall enjoy the same privileges as, and shall not be subjected to any other or higher duties or charges than, national vessels and their cargoes and passengers.

Art. 13.

In all that regards the stationing, loading and unloading of vessels in the ports, docks, roadsteads, and harbours of the High Contracting Parties, no privileges or facilities shall be granted by either Party to national vessels which are not equally, in like cases, granted to the vessels of other country; the intention of the High Contracting Parties being that in these respects also the vessels of the two

statki obydwu krajów traktowane były na stopie zupełnej równości.

Art. 14.

Statki handlowe, żeglujące pod flagą jednej z Wysokich Układających się Stron i posiadające dokumenty, wymagane przez ich ustawy krajowe dla udowodnienia ich narodowości, będą na wodach terytorjalnych drugiej uważane za statki tej Strony.

Art. 15.

Żadne opłaty tonażowe, tranzytowe, lub kanałowe, portowe, wjazdowe, opłaty za latarnie morskie, kwarantannowe lub inne analogiczne opłaty, lub ciężary jakiegokolwiek rodzaju lub pod jakąkolwiek nazwą, pobierane w imieniu lub na rzecz Rządu, funkcyjarskich publicznych, jednostek prywatnych, korporacji lub zakładów jakiegokolwiek rodzaju, nie będą nakładane w portach jednego kraju na statki drugiego, które nie będą zarówno w tych samych warunkach nakładane w podobnych wypadkach na statki krajowe wogóle lub na statki państwa najbardziej uprzywilejowanego. Ta równość traktowania stosowana będzie do statków obydwu krajów, bez względu na to skąd przybywałyby i jakie byłoby ich miejsce przeznaczenia.

Art. 16.

Statki, zajęte wykonywaniem regularnej unormowanej służby pocztowej jednej z Wysokich Układających się Stron, korzystając będą na wodach terytorjalnych drugiej z tych samych specjalnych ułatwień, przywilejów i uprawnień, które są przyznane podobnym statkom państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Art. 17.

Handel przybrzeżny Wysokich Układających się Stron wyłączony jest z postanowień niniejszego Traktatu i regulowany będzie zgodnie z ustawodawstwem każdej z Wysokich Układających się Stron.

Art. 18.

Postanowienia niniejszego Traktatu nie stosują się:

- 1) do ulg celnych, przyznanych przez jedną z Wysokich Układających się Stron państwu sąsiednim jedynie dla ułatwienia obrotu pogranicznego w określonej strefie po obydwu stronach granicy,
- 2) do korzyści specjalnych, wynikających z unii celnej,
- 3) do prowizorycznych zarządzeń celnych pomiędzy polską a niemiecką częścią Górnego Śląska,
- 4) do traktowania, udzielonego produktom rybactwa krajowego Wysokich Układających się Stron lub do korzyści specjalnych, przyznanych przez Japonję odnośnie do ryb i innych produktów morskich łowionych na wodach obcych w sąsiedztwie Japonji,
- 5) do ustaw specjalnych o popieraniu krajowych statków handlowych zgodnie ze zwyczajem międzynarodowym.

countries shall be treated on the footing of perfect equality.

Art. 14.

Merchant vessels navigating under the flag of one High Contracting Party and carrying the papers required by their national laws to prove their nationality shall in the territorial waters of the other be deemed to be vessels of that Party.

Art. 15.

No duties of tonnage, transit or canalage, harbour, pilotage, lighthouse, quarantine, or other analogous duties or charges of whatever nature, or under whatever denomination, levied in the name or for the profit of Government, public functionaries, private individuals, corporations, or establishments of any kind, shall be imposed in the ports of either country upon the vessels of the other which shall not equally, under the same conditions, be imposed in like cases on national vessels in general, or vessels of the most favoured nation. Such equality of treatment shall apply to the vessels of either country from whatever place they may arrive and whatever may be their destination.

Art. 16.

Vessels charged with performance of regular scheduled postal service of one of the High Contracting Parties shall enjoy in the territorial waters of the other the same special facilities, privileges, and immunities as are granted to like vessels of the most favoured nation.

Art. 17.

The coasting trade of the High Contracting Parties is excepted from the provisions of the present Treaty, and shall be regulated according to the laws of each of the High Contracting Parties.

Art. 18.

The stipulations of this Treaty do not apply

- 1) to tariff concessions granted by either of the High Contracting Parties to contiguous States solely to facilitate frontier traffic within a limited zone on each side of the frontier,
- 2) to the special favours resulting from a Customs union,
- 3) to the provisional regulations of Customs between Polish and German Parts of Upper Silesia,
- 4) to the treatment accorded to the produce of the national fisheries of the High Contracting Parties or to special tariff favours granted by Japan in regard to fish and other aquatic products taken in the foreign waters in the vicinity of Japan,
- 5) to the special laws of protection of the national commercial vessels according to the international custom.

Art. 19.

Traktat niniejszy będzie ratyfikowany i odnośne ratyfikacje będą wymienione w Warszawie możliwie jaknajprędzej.

Wejdzie on w życie dziesiątego dnia po dniu wymiany ratyfikacji i pozostawać będzie w mocy aż do upływu sześciu miesięcy od chwili, kiedy którakolwiek z Wysokich Układających się Stron zawiadomi drugą o swej chęci zawieszenia go, a nie dłużej.

Na dowód czego odnośni Pełnomocnicy podpisali niniejszy Traktat i opatrzyli go swemi pieczęciami.

Sporządzone w Warszawie w dwóch egzemplarzach dnia siódmego grudnia tysiąc dziewięćset dwudziestego drugiego roku.

M. P. (—) G. NARUTOWICZ
M. P. (—) HENRYK STRASBURGER
M. P. (—) T. KAWAKAMI

P R O T O K Ó Ł.

W chwili przystępowania dnia dzisiejszego do podpisania niniejszego Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego pomiędzy Polską a Japonją niżej podpisani Pełnomocnicy obydwu Wysokich Układających się Stron zgodzili się jak następuje:

1. Do artykułu 4. Rozumie się wszelako, iż postanowienia tego artykułu nie naruszają w niczem ustaw, zarządzeń lub przepisów specjalnych w sprawach handlu, przemysłu, policji, bezpieczeństwa ogólnego i wykonywania pewnych rzemiosł i zawodów, obowiązujących obecnie lub w przyszłości w jednym z dwóch lub w obu krajach i stosowanych do wszystkich cudzoziemców.

2. Do artykułu 5. Rozumiejąc, iż produkty naturalne lub przemysłowe, wskazane w tym artykule, mają pochodzić z krajów Wysokich Układających się Stron, władze celne będą miały prawo wymagać przy przywozie powyższych artykułów świadectw pochodzenia.

3. Do artykułu 8. Postanowienia niniejszego Traktatu nie będą interpretowane jako naruszające w jakikolwiek sposób prawa i obowiązki każdej z Wysokich Układających się Stron co do tranzytu broni i amunicji, ekwipunku wojskowego i artykułów wojskowych.

4. Do artykułu 14. Wysokie Układające się Strony zgadzają się zawrzeć układ, oparty na zasadzie słuszności, dotyczący wzajemnego uznania dokumentów okrętowych, możliwie jaknajprędzej.

5. Rozumie się, iż warunki traktowania na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego w niniejszym Traktacie winny być interpretowane jako bezpośrednie i bezwarunkowe, o ile to nie jest wyraźnie inaczej przewidziane.

M. P. (—) G. NARUTOWICZ
M. P. (—) HENRYK STRASBURGER
M. P. (—) T. KAWAKAMI

Art. 19.

The present Treaty shall be ratified and the ratifications thereof shall be exchanged at Warsaw as soon as possible.

It shall enter into operation on the tenth day after the day of the exchange of ratifications and remain in force until the expiration of six months after either of the High Contracting Parties shall have given notice to the other of its intention to terminate the same, and no longer.

In witness whereof the respective Plenipotentiaries have signed the present Treaty and have affixed thereto the seal of their arms.

Done at Warsaw, in duplicate, this 7-th day of December, 1922.

(M. P.) (—) S. NARUTOWICZ
(M. P.) (—) HENRYK STRASBURGER
(M. P.) (—) T. KAWAKAMI

P R O T O C O L.

At the moment of proceeding this day to the signature of the present Treaty of Commerce and Navigation between Poland and Japan, the undersigned Plenipotentiaries of the two High Contracting Parties have agreed as follows:

1. To Article 4. It is however, understood that the stipulation of this article shall not affect anything the laws, dispositions or special regulations in matters of commerce, industry, police, general safety and execution of certain trades or professions, now or hereafter in force in either or both of the countries and applicable to all foreigners.

2. To Article 5. Being understood that the products or manufacture indicated in this article shall be originated in the countries of the High Contracting Parties, the Customs authorities shall have the right to require on the importation of the above mentioned articles, certificates of origin.

3. To Article 8. The stipulations of this Treaty shall not be interpreted as affecting in any way the rights and duties of each of the High Contracting Parties with regard to the transit of arms and munitions, military equipment and military articles.

4. To Article XIV. The High Contracting Parties agree to conclude an agreement upon an equitable basis concerning the reciprocal recognition of the ships papers as soon as possible.

5. It is understood that the terms of the treatment of the most favoured nation in this Treaty are to be interpreted as immediate, and unconditional unless expressly otherwise provided.

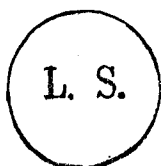
(M. P.) (—) S. NARUTOWICZ
(M. P.) (—) HENRYK STRASBURGER
(M. P.) (—) T. KAWAKAMI

Zaznajomiwszy się z powyższym Traktatem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień, oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzone pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dnia 21 maja 1924 r.

(—) *S. Wojciechowski*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów:
(—) *Władysław Grabski*

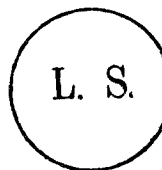
Minister Spraw Zagranicznych:
(—) *Maurycy Zamoyski*

Après avoir vu et examiné ledit Traité, Nous l'avons approuvé et approuvons en toutes et chacune des dispositions, qui y sont contenues, déclarons, qu'il est accepté, ratifié et confirmé et promettons, qu'il sera inviolablement observé.

En Foi de Quoi, Nous avons donné les présentes, revêtues du Sceau de la République Polonaise.

A Varsovie, le 21 mai 1924.

(—) *S. Wojciechowski*

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres:
(—) *Władysław Grabski*

Le Ministre des Affaires Étrangères:
(—) *Maurice Zamoyski*